

Trafikutskottets betänkande

1986/87:14

om anslag till Sjöfart m. m. (prop. 1986/87:100 bil. 8)

TU
1986/87:14

Sammanfattning

I betänkandet tillstyrker utskottet förslaget i propositionen att sjöfartsverket den 1 juli 1987 ombildas till affärsverk. Vidare tillstyrks regeringens förslag att kostnaderna för den del av sjöfartsverkets verksamhet som i dag inte belastar handelssjöfarten även fortsättningsvis finansieras genom anslag över statsbudgeten. Den i propositionen för denna verksamhet föreslagna medelsanvisningen för nästa budgetår, 101,4 milj. kr., tillstyrks.

I betänkandet behandlas vidare motionsyrkanden avseende bl. a. bemanningen vid vissa lotsplatser, kostnadsansvaret för den statliga isbrytningen, passagemöjligheterna genom Södertälje kanal, upprustning m. m. av Dalslands kanal, flottningen i Klarälven samt stöd till svenska rederier. Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Till betänkandet är fogat en vpk-reservation om sjöfartsverkets verksamhetsform m. m., en c- och vpk-reservation beträffande bemanningen av vissa lotsplatser, en c-reservation angående kostnadsansvaret för den statliga isbrytningen samt en m- och fp-reservation om stöd till svenska rederier.

SJÄTTE HUVUDTITELN

Sjöfart

1. Sjöfartsverkets verksamhet m. m.

I proposition 1986/87:100 bil. 8 (kommunikationsdepartementet) behandlas sjöfartsfrågor under avsnitt E. Sjöfart (s. 99–115).

Regeringens förslag avseende sjöfartsverket, som återfinns på s. 100–110, är att riksdagen

- godkänner vad föredragande departementschefen förordat om sjöfartsverkets verksamhetsform och de av honom förordade riktlinjerna för finansiering av verksamheten,
- godkänner vad föredragande departementschefen anfört om inriktningen och omfattningen av sjöfartsverkets verksamhet och om verkets investeringar budgetåret 1987/88, samt bemyndigar regeringen att besluta om avvikelser därifrån.
- godkänner att sjöfartsverket övergår till redovisning per kalenderår.
- bemyndigar regeringen att fastställa ram för sjöfartsverkets upplåning i riksgäldskontoret,

- godkänner vad föredragande departementschefen anför om överföring av medel för viss bemanning av sjömätarfartyg,
- till Ersättning till sjöfartsverket för vissa tjänster för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag på 101 406 000 kr. (punkt E 1., s. 108–110).

Motionerna

1986/87:T227 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 4–5).

4. att riksdagen som sin mening uttalar att bemanningsplanen för Stockholms skärgård måste omprövas.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Landsorts bemanning bör vara av sådan omfattning att utkiken kan dygnet-runt-bemannas.

Motiveringen till yrkandet finns i motion 1986/87:A497 (fp).

1986/87:T601 av Tommy Franzén och Tore Claeson (båda vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att verksamheten vid Landsorts lotsplats skall fortsätta som hittills.

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att verksamheten vid Svartklubbens lotsplats skall fortsätta som hittills.

1986/87:T602 av Bertil Måbrink (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att verksamheten vid Hölicks lotsplats skall fortsätta med full bemanning och material.

1986/87:T603 av Olle Aulin och Rune Rydén (båda m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motion 1986/87:Kr411 (m) framförts om förändring av sjöfartsverkets instruktion.

1986/87:T604 av Sigge Godin och Rune Ångström (båda fp) vari yrkas

1. att riksdagen begär att regeringen låter omlokalisera isbrytarflottan till Härnösand.

2. att riksdagen begär att regeringen låter utvärdera nuvarande isbrytarkapacitet.

1986/87:T609 av Hugo Bergdahl och Barbro Sandberg (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insatser för att säkra passagemöjligheter genom Södertälje kanal.

1986/87:T611 av Elis Andersson och Pär Granstedt (båda c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att ej göra någon neddragning eller nedläggning av Landsorts och Svartklubbens lotsplatser.

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om alternativa lösningar med avseende på Svartklubben och Simpnäs som sjöfartsverket beslutade om 1984-06-13.

1986/87:T612 av Gunnel Liljegren m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att man vid rationaliseringen av lotsningsverksamheten vid Sandhamn, Svartklubben och Landsort bör anlägga en helhetssyn på skärgårdsfrågorna.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Landsorts lotsstation måtte bibehållas med i stort sett nuvarande funktioner och en bemanning som medger utkik dygnet runt.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att personalens förslag till rationalisering bör tas till vara.

1986/87:T614 av Gösta Andersson m. fl. (c) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 5), att riksdagen beslutar att till ett nytt anslag Bidrag till isbrytning till Norrlandshamnar anvisa 46 000 000 kr.

1986/87:T616 av Gunnel Jonäng (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Hölicks lotsplats skall bemannas och verksamheten där återupptas.

1986/87:T618 av Hans-Eric Andersson m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen angetts mot planerade indragningar av personal vid lotsplatser.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen angetts om en omarbetning av Förordningen om handläggning av vissa personalfrågor i statlig verksamhet utmed rikets kuster (SFS 1982:136).

1986/87:T619 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Jan Hyttring (båda c) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna att i kontakter med den norska regeringen verka för en sammanbindning mellan Dalslands kanal och Haldenvassdraget.

1986/87:T621 av Magnus Persson m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om skälen att bibehålla flottningen i Klarälven.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att, i avvaktan på en utvärdering av flottningen i Klarälven, åtgärder bör vidtas i syfte att förhindra en nedläggning av denna flottning.

1986/87:T622 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Jan Hyttring (båda c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär prövning av möjligheterna till statliga insatser i fortsatt upprustning av Dalslands kanal.

Utskottet

Sjöfartsverkets huvuduppgifter är att skapa sådana betingelser för sjöfarten i svenska farvatten att den kan bedrivas under säkra och effektiva former samt att verka för säkerheten ombord på svenska fartyg oberoende av farvatten. Verksamheten, som skall bedrivas med huvudsaklig inriktning på handels-sjöfarten, kan hänföras till två huvudprogram, nämligen Farledsverksamhet och Fartygsverksamhet. Som ekonomiskt mål för verksamheten gäller i princip full kostnadstäckning. Denna verkets affärsmässiga inriktning mar-

kerades ytterligare genom riksdagens beslut år 1986 om förändringar av sjöfartsverkets betalningsansvar och finansieringsform (prop. 1985/86:100 bil. 8, TU 14, rskr. 228). Enligt beslutet gäller bl. a. att verket fr. o. m. innevarande budgetår finansierar sina investeringar genom affärsmässig upplåning i riksgäldskontoret.

De förslag till förändringar av sjöfartsverkets finansiering m. m. som lämnas i nu förevarande proposition innebär – framhåller föredragande departementschefen – att verket den 1 juli 1987 övergår till affärsverksform. Förslagen är i huvudsak följande:

- Verket disponerar fritt de löpande intäkterna, däri inbegripet de allmänna sjöfartsavgifterna.
- Kostnaderna för den del av verksamheten som i dag inte belastar handelssjöfarten finansieras även i fortsättningen genom anslag över statsbudgeten.
- För finansiering av investeringar får verket – förutom upplåning i riksgäldskontoret – disponera sina avskrivningsmedel.
- Verket disponerar en rörlig kredit i riksgäldskontoret för att möta tillfälliga svängningar i likviditetsbelastningen.
- Regeringen fastställer ramen för såväl långsiktig som kortsiktig upplåning i riksgäldskontoret.
- Sjöfartsverket övergår till redovisning per kalenderår.

Ifrågavarande förslag i propositionen föranleder ingen erinran från utskottets sida och tillstyrks följaktligen.

Övergången till affärsverksform innebär – framhåller föredraganden – bl. a. en utvidgning av verkets befogenheter. Fortlöpande insatser krävs i rationaliserande och effektiviserande syfte för att kunna erbjuda sjöfartens olika intressenter en god service och samtidigt hålla tillbaka avgiftshöjningar så långt som möjligt. I takt med att verksamhetsformen förändras och sjöfartsverket ges vidgade befogenheter bör statsmakternas styrning bli mer övergripande och ta sikte på fastställande av ekonomiska mål och servicemål i stället för styrning genom anvisande av medel. Verket bör därför övergå från årliga anslagsframställningar till att presentera rullande treårsplaner för verksamheten. I sin första treårsplan bör verket redovisa förslag till utformning av mål för verksamheten i fråga om avkastning, soliditet, produktivitet, prissättning och service samt strategier för att nå dessa mål.

I propositionen nämns i detta sammanhang att sjöfartsverket har för avsikt att påbörja en översyn av sin organisation. Föredraganden framhåller att det i den nya affärsverksformen är än mer angeläget att verkets organisation anpassas till de nya förutsättningarna för verksamheten och dess marknads- och affärsmässiga inriktning. Översynsarbetets igångsättande har vilat i avvaktan på ett ställningstagande i frågan om en eventuell gemensam organisation för sjöfartsverket och tullverkets kustbevakning. Efter slutlig utvärdering anser föredraganden, efter samråd med chefen för finansdepartementet och chefen för försvarsdepartementet, att någon sammanslagning av kustbevakningen och sjöfartsverket inte bör genomföras.

Inriktningen och omfattningen av sjöfartsverkets verksamhet behandlas också i ett flertal motioner.

Sålunda begärs i motion T603 (m) en ändring av sjöfartsverkets instruktion i syfte att markera fritidsbåttrafikens betydelse för verksamheten. Att "verksamheten skall bedrivas med inriktning huvudsakligen på handelssjöfarten" finner motionärerna felaktigt mot bakgrund av att ägarna av fritidsbåtar utgör den största avnämargruppen i fråga om sjökartor.

I motionerna T227 (fp), T601 (vpk), T602 (vpk), T611 (c), T612 (m), T616 (c) och T618 (s) behandlas verksamheten vid lotsplatserna Landsort, Svartklubben, Sandhamn och lotspassningsstället Hölick utanför Hudiksvall. Ett genomgående tema i motionerna är att man motsätter sig personalinskränkningar som sjöfartsverket sägs planera vid dessa lotsplatser och ha genomfört i Hölick. Verkets agerande strider – hävdar motionärerna bl. a. – mot begreppet en "levande skärgård", som riksdagen tagit ställning för och som innebär att stöd skall ges för att motverka avfolkning i skärgårdsområden.

Vad först gäller frågan om en ändring av sjöfartsverkets instruktion vill utskottet framhålla att den huvudsakliga inriktningen på handelssjöfarten inte innebär att sjöfartsverket åsidosätter fritidsbåttrafikens intressen. Som framgår av propositionen omfattar regeringens förslag till anslag avseende Ersättning till sjöfartsverket för vissa tjänster bl. a. ett belopp på 35,9 milj. kr. för vissa kostnader för fritidsbåttrafik och yrkesfiske. Av verkets anslagsframställning för nästa budgetår framgår vidare att intäkterna från försäljning av sjökort och båtsportkort 1985/86 uppgick till 6,3 milj. kr., medan kostnaderna för sjökartläggning under samma tid uppgick till 43,5 milj. kr.

Fritidsbåttrafikens ekonomiska betydelse för sjöfartsverkets verksamhet synes sålunda inte vara av den omfattningen att den motiverar en förändring av verkets instruktion i sådan riktning som motionärerna avser. Av det anförda följer att utskottet avstyrker motion T603 (m).

Vad beträffar de övriga motionsyrkanden som nu är i fråga vill utskottet erinra om de krav som ställs på sjöfartsverket att fortlöpande vidta åtgärder i rationaliserande och effektiviserande syfte för att kunna erbjuda sjöfartens olika intressenter en god service och samtidigt hålla tillbaka avgiftshöjningarna så långt som möjligt. I fråga om lotsningsorganisationen är det angeläget att anpassa denna till förändringar i sjöfartens struktur och servicebehov. Så sker bl. a. genom samordning av närliggande lotsplatser verksamhet för ett bättre och effektivare resursutnyttjande inom större områden.

I de fall sådana rationaliseringsåtgärder medför personalinskränkningar gäller förordningen (1982:136) om handläggning av vissa personalfrågor i statlig verksamhet utmed rikets kuster. Enligt denna förordning skall en myndighet som planerar en inskränkning av personal som har direkt betydelse för tillsyn och övervakning av kusterna inhämta länsstyrelsens yttrande över den planerade åtgärden. Länsstyrelsen skall bereda andra berörda myndigheter tillfälle att yttra sig och bedöma hur åtgärden påverkar de anspråk på bemanning som olika samhällsintressen ställer. Om länsstyrelsen anser att åtgärden inte innebär mera väsentliga förändringar, skall

länsstyrelsen genast avge sitt yttrande till den myndighet som planerar åtgärden. I annat fall skall länsstyrelsen skyndsamt utreda följderna av åtgärden och därvid bereda landstingskommun samt berörda statliga myndigheter, kommuner och organisationer tillfälle att yttra sig. Om länsstyrelsen finner att det är angeläget med fortsatt bemanning skall länsstyrelsen i sitt yttrande lämna ett förslag om organisation, huvudmannaskap samt finansiering och kostnadsfördelning. Om den myndighet som aktualiserat åtgärden trots invändningar vill genomföra personalinskränkningen eller förslaget, skall myndigheten hänskjuta frågan till regeringens prövning. Detsamma gäller om regeringens beslut behövs av andra skäl.

Denna handläggningsordning har – enligt vad utskottet erfarit – iakttagits i fråga om sådana personalinskränkningar som planeras vid Landsorts och Svartklubbens lotsplatser. Vid Sandhamns lotsplats planeras inte – såsom hävdas i motion T612 (m) – några personalinskränkningar.

Vid Hölicks lotspassningställe är det enligt sjöfartsverkets uppfattning inte fråga om någon personalinskränkning enligt 1982 års förordning utan om en omstationering av tre båtmän till Söderhamns lotsplats i Ljusne. Verket har dock informerat länsstyrelsen i Gävleborgs län om åtgärden i november 1986.

Vad gäller Landsort och Svartklubben pågår överläggningar mellan sjöfartsverket och länsstyrelsen i Stockholms län. Om enighet ej uppnås vid dessa överläggningar, har verket för avsikt att underställa frågorna regeringens prövning.

1982 års förordning är enligt utskottets mening väl ägnad att tillgodose de krav på en allsidig bedömning av konsekvenserna av personalinskränkningar vid verksamhet utmed rikets kuster som framställs i de motioner som nu är i fråga. Utskottet ser därför inte något behov av – såsom begärs i motion T611 (c) – att omarbete förordningen.

Sammanfattningsvis finner utskottet ej skäl för någon sådan riksdagens åtgärd som begärs i ifrågavarande motioner. Samtliga dessa avstyrks följaktligen. Regeringens förslag i fråga om inriktningen och omfattningen av sjöfartsverkets verksamhet under budgetåret 1987/88 samt om bemyndigande för regeringen att besluta om avvikelser därifrån tillstyrks.

Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag i fråga om inriktningen och omfattningen av *sjöfartsverkets investeringar* för budgetåret 1987/88. Av propositionen framgår att dessa investeringar främst avser delbetalning för en ny isbrytare samt fyr- och lotsväsendet.

Som nämnts inledningsvis föreslås i propositionen att kostnaderna för den del av sjöfartsverkets verksamhet som för närvarande inte belastar handels-sjöfarten även i försettningen skall finansieras genom anslag över statsbudgeten. Ifrågavarande kostnader redovisas under ett nytt anslag med beteckningen E 1. Ersättning till sjöfartsverket för vissa tjänster. Ersättningen bör enligt föredraganden uppgå till 101,4 milj. kr. för nästa budgetår. Vidare föreslås i propositionen att riksdagen godkänner att regeringen får besluta om överföring av medel från chefen för marinen för viss bemanning av sjömätarfartyg till sjöfartsverket, när avtal härom föreligger mellan verket och chefen för marinen.

Utskottet har ingen erinran mot anslagsberäkningen och tillstyrker därför förslaget till medelsanvisning.

Vidare tillstyrks att riksdagen godkänner vad föredraganden anført om överföring av medel för viss bemanning av sjömätarfartyg.

I motion T604 (fp) begärs en *omlokalisering av isbrytarflottan till Härnösand* samt en utvärdering av nuvarande isbrytarkapacitet. Motionärerna framhåller att stationering och service av isbrytarna bör ske där de har sin huvudsakliga verksamhet och att erforderliga varvsresurser finns bl. a. vid Lunde varv i Ådalen. Den norrländska exporten – fortsätter motionärerna – är också så viktig för landet att uppgjorda transporttider inte får spolieras av för låg isbrytarkapacitet.

Motionsyrkanden om en lokalisering av isbrytarunderhållet till Lunde varv har flera gånger tidigare behandlats och avstyrkts av utskottet. Så skedde senast i betänkandet TU 1983/84:14, där utskottet betonade vikten av en fortsatt tillämpning av bestämmelserna i upphandlingskungörelsen i syfte att hålla nere kostnaderna för underhåll och service. Vidare framhölls att Lunde varv inte har tillräcklig kapacitet för att kunna erbjuda de större enheterna inom isbrytarflottan erforderlig service. Utskottet ser inget skäl att frånga sin sålunda redovisade syn på lokaliseringsfrågan.

Vad härefter gäller kravet på en utvärdering av nuvarande isbrytarkapacitet vill utskottet erinra om riksdagens beslut år 1986, varigenom sjöfartsverket bemyndigades anskaffa en ny isbrytare såsom ersättare för Thule och Oden som har låg kapacitet och dålig arbetsmiljö (prop. 1985/86:100 bil. 8, TU 14, rskr. 228). I nämnda proposition framhölls bl. a. att målet för den statliga isbrytningen – sjöfart året runt på alla väsentliga hamnar – hade nåtts fr. o. m. vintern 1970/71. Vidare betonades vikten av en oförminskad isbrytarkapacitet, särskilt för Norrlandssjöfarten under stränga vintrar. Isbrytarflottans kapacitet har således så sent som förra året bedömts av statsmakterna, varför någon ytterligare utvärdering inte nu synes erforderlig.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen.

I motion T614 (c) erinras om fjolårets riksdagsbeslut att kapacitetskostnaderna för den statliga isbrytningen skall omfattas av sjöfartens betalningsansvar. Motionärerna framhåller att *isbrytningen till Norrlandshamnarna* bör betraktas som en regionalpolitiskt betingad infrastrukturell insats. Staten måste – fortsätter motionärerna – visa sin ambition att garantera transporter till och från Norrland genom att förbilliga isbrytningen med ett regionalpolitiskt betingat stöd till sjöfartsverket på 46 milj. kr. för nästa budgetår. För budgetåret 1988/89 bör verket få i uppdrag att inkomma med en särskild redovisning av de ökade kostnader en sådan framtida öppethållningsgaranti kan komma att kräva.

Utskottet vill med anledning av detta motionsyrkande erinra om att ifrågavarande riksdagsbeslut motiverades med bl. a. en hänvisning till den statliga isbrytningens betydelse inte bara för Norrlandshamnarna utan också för sjöfarten på Sverige som helhet. Vidare framhölls att det var nödvändigt att begränsa statsutgifterna. För sjöfarten uppskattades merkostnaden till ca 30 milj. kr. Av sjöfartsverkets anslagsframställning för nästa budgetår framgår att verket nu beräknar merkostnaden till 46 milj. kr., dvs. samma belopp som motionärerna föreslår bör utgå i ersättning till verket.

Målsättningen för den statliga isbrytningen är, som nämnts, sjöfart året

runt på landets alla väsentliga hamnar. Innebörden av fjolärets riksdagsbeslut är att sjöfarten har ett betalningsansvar för den statliga isbrytningens kapacitetskostnader avseende assistans på öppna havet och till *samtliga* svenska hamnar av betydelse, inte endast de norrländska.

Utskottet anser för sin del att beslutet bör stå fast och avstyrker därför motionsyrkandet.

I motion T609 (fp) begärs insatser för att säkra passagemöjligheter genom *Södertälje kanal*. Enligt motionärerna planerar Södertälje kommun att låta bygga en ny vägbro över kanalen. Denna plan bör samordnas med planer på att renovera slussen och att bygga en ny järnvägsbro över kanalen, så att slutprodukten blir en hindersfri passage för större fartyg än dagens.

Enligt vad utskottet erfarit utreder Södertälje kommun, i egenskap av väghållare, för närvarande en ny vägbro läge och utformning. Berörda intressenter kommer i sedvanlig ordning att beredas tillfälle att yttra sig över kommunens förslag.

Utskottet vill vidare erinra om att regeringen har uppdragit åt samtliga trafikverk att ta fram en långsiktsbedömning och en långtidsplan för infrastrukturinvesteringar (prop. 1985/86:100 bil. 8, TU 12, rskr. 135). Långsiktsbedömningen skall avse åren 1988–1997 och investeringsplanen åren 1988–1992. För väginvesteringarna kommer investeringsplanerna liksom tidigare att avse tio år. Uppdragen skall redovisas till regeringen före den 1 september 1987.

Förutsättningar synes sålunda föreligga för att få till stånd en sådan samordning av intressen och investeringsinsatser som motionärerna finner erforderlig. Någon riksdagens åtgärd torde därför inte vara påkallad, varför motionen avstyrks.

Dalslands kanal behandlas i två motioner.

I motion T622 (c) begärs en prövning av möjligheterna till statliga insatser för fortsatt upprustning av kanalen.

I motion T619 (c) framhålls att regeringen i kontakter med den norska regeringen bör verka för en sammanbindning mellan Dalslands kanal och Haldenvassdraget i Norge. I båda motionerna betonas dessa vattenvägars betydelse för turismen.

Som utskottet framhöll i sitt av riksdagen godkända betänkande TU 1985/86:14 torde frågan om en fortsatt upprustning av Dalslands kanal kunna prövas inom ramen för det regelsystem som gäller för bidrag till beredskapsarbete. En sammanbindning mellan kanalen och Haldenvassdraget synes vidare vara ett spörsmål lämpat för samarbete på regional nivå mellan berörda svenska och norska myndigheter eller andra intressenter.

Med hänvisning till det anförda finner utskottet inte någon riksdagens åtgärd erforderlig med anledning av motionerna, varför dessa avstyrks.

I motion T621 (s) framhålls att *flottningen i Klarälven* är den enda kvarvarande älvsflottningen i landet och att den därför är av stort kulturhistoriskt värde. Vidare betonas flottningens betydelse för sysselsättningen i regionen samt flottningens fördelar från miljö-, energi- och vägkostnadssynpunkt. De sålunda angivna skälen för att behålla flottningen bör enligt motionärerna ges regeringen till känna. Motionärerna begär också att, i

avvaktan på en utvärdering av flottningen i Klarälven, åtgärder vidtas i syfte att förhindra att flottningen läggs ned.

Utskottet vill med anledning av denna motion erinra om att riksdagen år 1979 beslutade att konsekvenserna av en nedläggning av löstimmerflottningen i landet borde bli föremål för en allsidig bedömning (Mot. 1978/79:457, TU 28, rskr. 434).

Regeringens bedömning, som baserades på studier genomförda av länsstyrelserna i Värmlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län, redovisades i bilaga 9 till budgetpropositionen år 1981. I sitt av riksdagen godkända betänkande TU 1980/81:22 (rskr. 256) konstaterade utskottet att det endast var i Klarälven som flottningen var företagsekonomiskt motiverad. Några särskilda statliga insatser i fråga om denna flottning fann utskottet inte påkallade. Vidare framhölls i betänkandet att förutsättningarna för flottning varierar mellan olika regioner och att dessa förutsättningar bäst kan bedömas av flottningsföreningarna, som också bör ha det ekonomiska ansvaret för flottningen. Beslut om nedläggning bör dock – betonade utskottet – föregås av överläggningar med berörda länsmyndigheter.

Utskottet kan i och för sig instämma i vad motionärerna anfört om flottningens fördelar. Någon ytterligare utvärdering av flottningen i Klarälven synes emellertid inte erforderlig. Frågan om dennas framtid bör enligt utskottets mening i första hand bestämmas av berörda intressenter. Någon riksdagens åtgärd synes följaktligen inte påkallad med anledning av motioken, varför denna avstyrks.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner vad som förordas i propositionen om sjöfartsverkets verksamhetsform och de i propositionen förordade riktlinjerna för finansiering av verksamheten.

2. att riksdagen godkänner att sjöfartsverket övergår till redovisning per kalenderår.

3. att riksdagen bemyndigar regeringen att fastställa ram för sjöfartsverkets upplåning i riksgäldskontoret.

4. beträffande *inriktningen av sjöfartsverkets verksamhet m. m.* att riksdagen, med godkännande av vad som i propositionen anförs om inriktningen och omfattningen av sjöfartsverkets verksamhet budgetåret 1987/88,

a) bemyndigar regeringen att besluta om avvikelser därifrån,

b) avslår motionerna 1986/87:T227 (fp) yrkandena 4 och 5, 1986/87:T601 (vpk), 1986/87:T602 (vpk), 1986/87:T603 (m), 1986/87:T611 (c), 1986/87:T612 (m), 1986/87:T616 (c) och 1986/87:T618 (s).

5. att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen om inriktningen och omfattningen av sjöfartsverkets investeringar budgetåret 1987/88 och bemyndigar regeringen att besluta om avvikelser därifrån.

6. att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen om överföring av medel för viss bemanning av sjömätarfartyg.

7. att riksdagen till *Ersättning till sjöfartsverket för vissa tjänster* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag på 101 406 000 kr..

8. beträffande *omlokalisering av isbrytarflottan till Härnösand* m. m.

att riksdagen avslår motion 1986/87:T604 (fp),

9. beträffande *isbrytningen till Norrlandshamnarna*
att riksdagen avslår motion 1986/87:T614 (c) yrkande 5,

10. beträffande *Södertälje kanal*
att riksdagen avslår motion 1986/87:T609 (fp),

11. beträffande *Dalslands kanal*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:T619 (c) och 1986/87:T622 (c),

12. beträffande *flotningen i Klarälven*
att riksdagen avslår motion 1986/87:T621 (s).

Övriga sjöfartsändamål

2. Handelsflottans pensionsanstalt

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt E 2. (s. 110–111) och hemställer

att riksdagen till *Handelsflottans pensionsanstalt* för budgetåret 1987/88 anvisar ett anslag på 1 000 kr.

3. Handelsflottans kultur- och fritidsråd

Regeringen föreslår under punkt E 3. (s. 111–112) att riksdagen

1. godkänner de av föredragande departementschefen föreslagna riktlinjerna för finansiering av Handelsflottans kultur- och fritidsråd,

2. till Handelsflottans kultur- och fritidsråd anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.

Utskottet

Handelsflottans kultur- och fritidsråd (HKF) planlägger, samordnar och genomför kultur- och fritidsverksamhet för sjöfolk. Kostnaderna för nästa budgetår beräknas i propositionen till 12,4 milj. kr.

Föredraganden föreslår att dessa kostnader avräknas mot fyravgifterna. Avräkningen bör dock inte utgöra mer än 9 % av dessa avgifter. Därutöver bör – fortsätter föredraganden – HKF få tillgodoräkna sig eventuell överskott av rådets filmverksamhet. Uppstår underskott får resterande belopp tas från anslagna medel för kultur- och fritidsverksamhet på bekostnad av övrig verksamhet. Eftersom fyravgifterna är trafikberoende kan detta innebära att avräkningen på högst 9 % inte blir tillräcklig för nästa budgetårs verksamhet. Regeringen bör därför, om så krävs, få göra avsteg från procentavräkningen för finansiering av HKF:s verksamhet under budgetåret 1987/88.

Vad föredraganden sålunda anfört har inte givit utskottet anledning till

erinran. Utskottet tillstyrker följaktligen regeringens förslag i ifrågavarande del. Även förslaget till medelsanvisning tillstyrks. TU 1986/87:14

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner de i propositionen föreslagna riktlinjerna för finansiering av handelsflottans kultur- och fritidsråd.
2. att riksdagen till *Handelsflottans kultur- och fritidsråd* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.

4. Ersättning till viss kanaltrafik m. m.

Regeringen föreslår under punkt E 4. (s. 112–113) att riksdagen

1. godkänner vad föredragande departementschefen anfört i fråga om beslut om ersättning till Trollhätte kanalverk,
2. medger att regeringen beslutar om formerna för lånefinansiering av kostnaderna för planerat driftstopp i Trollhätte kanalverk.
3. till Ersättning till viss kanaltrafik m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag på 47 900 000 kr.

Utskottet

Från anslaget kompenseras Trollhätte kanalverk och Vänerens seglationsstyrelse enligt riksdagens beslut om slopande av de särskilda passageavgifterna för Vänertrafiken (prop. 1978/79:24, TU 6, rskr. 61).

Föredraganden beräknar anslagsbehovet till 47,9 milj. kr., varav 42,8 milj. kr. avser kanalverket och 5,1 milj. kr. seglationsstyrelsen. Kostnaden för ett tillfälligt driftstopp i Trollhätte kanal föreslås finansieras genom upplåning. Vidare föreslås att regeringen får fastställa den närmare utformningen av denna lånefinansiering.

Eftersom Trollhätte kanalverk tillämpar kalenderårsredovisning kommer, framhåller föredraganden, regeringens beslut om driftstat före kalenderårets början att omfatta del av kalenderår för vilket riksdagen vid tidpunkten för beslut om driftstat inte anvisat något anslag. Föredraganden förordar därför, i likhet med tidigare år, att riksdagen godkänner att ersättningen från anslaget även i fortsättningen får beslutas för kalenderår.

Utskottet har ingen erinran mot anslagsberäkningen och tillstyrker därför den föreslagna medelsanvisningen. Även övriga förslag som nu är i fråga tillstyrks.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen i fråga om beslut om ersättning till Trollhätte kanalverk,
2. att riksdagen medger att regeringen beslutar om formerna för planerat driftstopp i Trollhätte kanalverk.
3. att riksdagen till *Ersättning till viss kanaltrafik m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag på 47 900 000 kr.

5. Stöd till svenska rederier

TU 1986/87:14

Regeringen föreslår under punkt E 5. (s. 113–114) att riksdagen till Stöd till svenska rederier för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag på 25 000 000 kr.

Motionerna

1986/87:T224 av Rolf Clarkson m. fl. (m) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 10), att riksdagen avslår regeringens förslag till Stöd till svenska rederier (E 5.).

1986/87:T615 av Olle Grahn m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 25 milj. kr. minskat anslag till Stöd till svenska rederier.

Utskottet

Våren 1982 beslutade riksdagen om vissa sjöfartspolitiska frågor (prop. 1981/82:217, TU 37, rskr. 437). Beslutet innebar bl.a. ett tidsbegränsat ekonomiskt stöd till svenska rederier. Enligt beslutet skulle stödet utbetalas med början år 1983. I december 1982 beslöt riksdagen (prop. 1982/83:25 bil. 3, TU 5, rskr. 115) att tidigarelägga stödet till kustsjöfartsfartyg. Sedan stödet beslutades har t. o. m. halvårsskiftet 1986 591 milj. kr. utbetalats, varav 418 milj. kr. utgjort konsolideringsstöd och resterande belopp utvecklingsstöd.

I motion T224 (m) yrkas – liksom vid de föregående tillfällen då utskottet behandlat ifrågakvarande stöd – att riksdagen avslår regeringens förslag.

Även enligt motion T615 (fp) bör regeringens förslag avslås.

Med anledning av dessa motionsyrkanden vill utskottet erinra om att det nämnda riksdagsbeslutet år 1982 innebär att år 1985 är det sista kvalifikationsåret för rederistödet. Utskottet finner för sin del ej skäl att nu ompröva beslutet. Med hänvisning härtill, och då föredragandens anslagsberäkning inte givit utskottet anledning till erinran, tillstyrks regeringens förslag och avstyrks motionsyrkandena.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1986/87:T224 (m) yrkande 10 och 1986/87:T615 (fp) till *Stöd till svenska rederier* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag på 25 000 000 kr.

6. Lån till den mindre skeppsfarten

Under avsnittet Lån till den mindre skeppsfarten (s. 114–115) föreslår regeringen att riksdagen godkänner vad föredragande departementschefen anfört om utlåningsverksamheten för den mindre skeppsfarten.

Enligt förordningen (1971:324) om lån till den mindre skeppsfarten kan lån beviljas svenskt rederiföretag för förvärv, ombyggnad eller reparation av mindre fartyg. Företråde till lån skall ges mindre rederier. Lån beviljas av lånenämnden för den mindre skeppsfarten.

Efter samråd med chefen för industridepartementet föreslår föredraganden att lånenämndens utlåningsverksamhet helt eller delvis övertas av skeppshypotekskassan. Erforderliga lagändringar kommer att föreslås när det blir aktuellt.

Förluster på lånenämndens utestående lån – fortsätter föredraganden – finansieras över statsbudgeten. De eventuella förluster som uppkommer på lån från skeppshypotekskassan till den mindre skeppsfarten föreslås även få belasta statsbudgeten.

Vad föredraganden sålunda anfört har inte givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer därför

att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen om utlåningsverksamheten för den mindre skeppsfarten.

Stockholm den 10 mars 1987

På trafikutskottets vägnar

Kurt Hugosson

Närvarande: Kurt Hugosson (s), Rolf Clarkson (m), Birger Rosqvist (s), Olle Östrand (s), Olle Grahn (fp), Gösta Andersson (c), Sven-Gösta Signell (s), Margit Sandéhn (s), Hugo Bergdahl (fp), Görel Bohlin (m), Viola Claesson (vpk), Jarl Lander (s), Anders Andersson (m), Yngve Wernersson (s) och Rune Thorén (c).

Reservationer

1. Sjöfartsverkets verksamhet m. m. (punkt 1, mom. 1 och 7)

Viola Claesson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Ifrågavarande förslag" och slutar med "tillstyrks följaktligen" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det för sin del ej motiverat att sjöfartsverket övergår till affärsverksform och avstyrker följaktligen regeringens förslag härom.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "till medelsanvisning" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag till medelsanvisning till sjöfartsverket för budgetåret 1987/88.

Vad utskottet nu anfört bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 och 7 bort ha följande lydelse:

1. och 7. att riksdagen med avslag på vad som förordas i propositionen om sjöfartsverkets verksamhetsform och de i propositionen förordade riktlinjerna för finansiering av verksamheten samt med avslag på regeringens förslag till ersättning till sjöfartsverket för vissa tjänster för budgetåret 1987/88 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

2. Inriktningen av sjöfartsverkets verksamhet m. m. (punkt 1, mom. 4)

Gösta Andersson (c), Viola Claesson (vpk) och Rune Thorén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Vad beträffar" och på s. 6 slutar med "därför tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Vad beträffar de övriga motioner som nu är i fråga delar utskottet de däri uttalade uppfattningarna att lotsningsverksamheten vid Landsorts och Svartklubbens lotsplatser bör fortsätta med en i huvudsak oförändrad inriktning och omfattning. Vidare bör enligt utskottets mening Hölicks lotspassningsställe åter bemannas och verksamheten där återupptas. Vad gäller inriktningen och omfattningen av sjöfartsverkets verksamhet i övrigt under budgetåret 1987/88 har utskottet ingen erinran mot vad föredraganden anfört därom och mot att regeringen beslutar om avvikelser därför.

Vad utskottet nu anfört, och som torde tillgodose – eller i huvudsak tillgodose – syftet med samtliga de motionsyrkanden som nu är i fråga, bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *inriktningen av sjöfartsverkets verksamhet m. m.*

a) att riksdagen avslår motion 1986/87:T603 (m).

b) att riksdagen med anledning av vad som i propositionen anförts om inriktningen och omfattningen av sjöfartsverkets verksamhet budgetåret 1987/88 samt motionerna 1986/87:T227 (fp) yrkandena 4 och 5, 1986/87:T601 (vpk), 1986/87:T602 (vpk), 1986/87:T611 (c), 1986/87:T612 (m), 1986/87:T616 (c) och 1986/87:T618 (s) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

3. Isbrytningen till Norrlandshamnarna (punkt 1, mom. 9)

Gösta Andersson och Rune Thorén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utskottet vill" och på s. 8 slutar med "därför motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör man med hänsyn till den statliga isbrytningens regionalpolitiska betydelse främst för näringslivet i Norrland återgå till den ordning som innebar att staten helt påtog sig betalningsansvaret för all isbrytning i statlig regi. Härför talar också erforderligheten av att åstadkomma likvärdiga konkurrensförutsättningar mellan sjöfarten samt järnvägs- och landsvägstrafiken.

Vad utskottet nu anfört, och som torde tillgodose syftet med ifrågavarande motionsyrkande, bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *isbryningen till Norrlandshamnarna*
att riksdagen med anledning av motion 1986/87:T614 (c) yrkande 5
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört.

4. Stöd till svenska rederier (punkt 5)

Rolf Clarkson (m), Olle Grahn (fp), Hugo Bergdahl (fp), Görel Bohlin (m) och Anders Andersson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Med anledning" och slutar med "avstyrks motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Huvudskälen till den svenska sjöfartsnäringens svårigheter torde vara det höga kostnadsläget i Sverige. Detta är i sin tur i väsentlig utsträckning ett resultat av ett högt skattetryck. Skattetrycket ökar ytterligare genom den typ av subventioner till näringslivet som rederistödet innebär. Näringspolitiken bör enligt utskottets mening bedrivas med generella medel och borttagande av sådana subventioner som rederistödet innebär. En samhällsekonomi i balans utgör den bästa grunden för en god utveckling också inom sjöfartsnäringen.

Av det anförda följer att utskottet tillstyrker motionsyrkandena och avstyrker regeringens förslag.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

- att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:T224 (m) yrkande 10 och 1986/87:T615 (fp) avslår regeringens förslag om stöd till svenska rederier.

